

Droomland Europa

Europa is alweer een grandioze strategie rijker. Een bejubelde “klimaattop” bracht een pan-Europese missie voor reductie van CO₂ uitstoot. Bij zoveel eendrachtige ambitie is enig *déjà-vu* gevoel gepast. Zeven jaar geleden kende Europa een andere grote droom: die om tegen 2010 “de meest competitieve en dynamische kenniseconomie van de wereld” te zijn. We weten hoe het die Lissabon strategie vergaat. Vele doelstellingen zijn onderweg bijgesteld of al impliciet opgegeven.

De Europese Unie zoekt een tweede adem om het Europese project opnieuw richting en zin te geven. Eind deze maand moet een Verklaring van Berlijn daarvoor instant geschiedenis schrijven. Op de begane grond draait het de burger toch vooral om welvaart en welzijn. Daarvoor moet de Lissabon strategie precies dienen. De fameuze klimaattop ging officieel trouwens over het Lissabon proces. Daarover krijgen we wel plichtmatige verklaringen, maar de daadkracht verbleekt bij de nieuwe klimaatdroom.

over het aandeel van de lonen in het totale inkomen van de eurozone. Dat aandeel is gedaald van 68% in 1991 tot 65% vandaag, terwijl de bedrijfswinsten historische pieken halen. Voldoende voor een collectieve oproep om de vruchten van de economische groei beter te verdelen. De legitimiteit van het “Europese economische model” staat op het spel, aldus de pathetische conclusie.

Ik vraag mij af of de Lissabon strategie wel verenigbaar is met de wens om meer inkomensgelijkheid. Na de val van het

Wat is prioritair: de lengte van de inkomensladder of de mogelijkheid voor eenieder om de inkomensladder te bestijgen?

Nochtans is de timing ideaal. De conjunctuur zit opnieuw goed en het Europese economische vertrouwen groeit. Dit is het moment om mee te surfen en door hervormingen de golf van groei en werkgelegenheid nog te laten aanzwellen. Maar Europa aarzelt om de ingeslagen weg verder te zetten. De recente economische opleving gaat gepaard met meer relatieve ongelijkheid. Dat zorgt voor rillingen in een Europa dat “sociale cohesie” (lees: minder ongelijkheid) officieel in zijn geloofsbelijdenis heeft staan.

Amper een week vóór de klimaattop kregen de verenigde Europese ministers van Economie en Financiën een koortsaanval

communisme zijn zowat anderhalf miljard nieuwe arbeidskrachten op de mondiale arbeidsmarkt gekomen. Daartoe behoren ook meer en meer kenniswerkers, en lang niet alleen in India. Wie op de wereldmarkt competitief wil zijn, kan dus niet voorbij de vaststelling dat de prijs van arbeid onder druk staat. Tegelijkertijd kunnen bedrijven nieuwe afzetmarkten aanboren en dus historische winstcijfers behalen.

Noodzaak tot loonmatiging en kans op superwinsten: ziedaar de spagaat waarmee economische groei in de context van globalisering plaatsvindt. Moeten we daarom de doods klok luiden over een gedroomd Europees model, voor zover dat

al aan de realiteit zou beantwoorden? Enig perspectief is hier toch op zijn plaats. Een daling van het loonaandeel in het totale inkomen met 3% over 15 jaar is geen revolutie. In de VS staat de teller van het loonaandeel overigens op 46%. De panikerende Europese ministers kunnen dus gerust zijn: met 65% blijft de EU dus nog manifest Europees.

Daarenboven is de daling maar relatief. De lonen gaan er gewoon wat minder snel op vooruit. Die trend is trouwens al gekeerd bij de recentste loononderhandelingen in diverse Europese lidstaten. Daarenboven tonen absolute cijfers een positievere kant van de medaille. We hadden nog nooit zoveel spaargeld, ons onroerend goed is nog nooit zoveel waard geweest en we consumeren almaar meer. Als consumenten plukken we de voordelen van de globalisering en haar lage prijzen. Loonhoogte is één zaak, koopkracht een andere.

Daarmee is niet gezegd dat bedrijven geen verantwoordelijkheid hebben om hun succes

te delen met hun medewerkers. Werknemersparticipatie via aandelen of winstdeling kan daarvoor een mooie formule zijn. De tegenstanders daarvan zijn echter vaak ook diegenen die de gebrekkige winstverdeling door bedrijven aanklagen.

Daarmee is evenmin gezegd dat de hoge bedrijfswinsten niet schrijnend contrasteren met de nog steeds massale werkloosheid onder de kansarmen op de Europese arbeidsmarkt. Liggen de Europese ministers daarvan nog wakker? Zij kunnen alvast terecht in het recente OESO-rapport waaruit blijkt dat in de EU15 gemiddeld 42,6% van de totale loonkosten loonlasten zijn. Voor hen ook de vraag wat prioritair is: de lengte van de inkomensladder of de mogelijkheid voor eenieder om de ladder te bestijgen. Voor mij is de vraag retorisch.

Marc De Vos
Directeur Itinera Institute
Docent UGent

Verschenen als opiniestuk in De Tijd van 16 maart 2007.

Het Itinera Institute is een onafhankelijke denktank en doetank die, boven partijgrenzen, regionale verschillen en belangengroepen heen, wegen wil aanreiken voor beleidshervormingen met het oog op duurzame economische groei en sociale bescherming in België en zijn regio's.

Itinera Institute VZW-ASBL

Boulevard Leopold II Laan 184d - B-1080 Brussel - Bruxelles

T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org www.itinerainstitute.org

L'Institut Itinera est un think-tank et do-tank indépendant qui, au-dessus et au-delà des partis politiques, des différences régionales et des groupes d'intérêt, veut identifier les chemins de réformes qui garantissent une croissance économique et une protection sociale durables en Belgique et dans ses régions.

Verantwoordelijke uitgever – Editeur responsable: Marc De Vos, Directeur.

Disclaimer: The views presented in this Nota are those of the author(s) and do not necessarily represent those of the Itinera Institute. Nota describe research in progress by the author(s) and are published to elicit comments and to further debate.